

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor
Hegyedévre	4
Helyben háshoz kordva:	
Egész évre	20 kor
Hegyedévre	5
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor
Hegyedévre	6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a
szombat utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadán
vagy megvásárolja nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők

Egyes számok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 22.

Vinkler József.

Szent-László ősi egyházmegyéjét és káptalanát mérhetetlen gyász és veszteség érte a káptalan fejének, a püspök helyettesének Vinkler József v. püspök és káptalani nagyrépostnak váratlanul bekövetkezett halálával.

A magyarországi kath. egyháznak minden tekintetben kimagasló főpapjai közül való, akiknek sora, sajnos, egyre ritkul.

Élő hitből fakadó buzgóság, Jézus szíve szerint való makulátlan tiszta papi élet, az egyház szeretete, az egyház ügyéért való áldozatkészség és fáradhatatlan buzgólkodás, csaknem kifogyhatatlan jótékonyaság, a magyar hazának, a magyar fajnak és népnek áldozatos és törhetetlen felkarolása, kulturális intézményeink istápolása, a felebaráti szeretetnek bőkezű, de nem fitogtatott gyakorlása, hajthatatlan jellem, erős akarat, egyrésztől majdnem a pedantériáig, másrésztől az önfeláldozásig menő lelkiismeretesség kötelességeinek teljesítésében, — — — végül önmaga iránt igénytelenesség, puritán egyszerűség, dús javadalom mellett is lemondás és önmegtagadás egészíti ki a nagy magyar főpapok jellemrajzát.

A megboldogult Vinkler püspöknek igen előkelő hely jut ezek sorában. A fentebb elsorolt tulajdonságok mind megvoltak nála — hisz róla rajzoltuk a képet — de ezek mellett még sok nemes vonás járult hozzá.

Lépést tartott a korrallal, volt érzéke a kor szükségletei iránt. Akik csak felületesen ismerték, némi tekintetben ósdi vaskalapos embernek tartották, pedig korántsem volt az. Ellenkezőleg ugyancsak élénk figyelemmel és érdeklődéssel kísért mindent és kezét a kor ütőerén tartotta mindvégig.

Az újabbkori egyházi küzdelmekben személyesen ritkán vett részt, de az ő szelleme és áldozatkészsége ott volt, mikor kellett, irányítólag és buzdítólag hatva minden irányban.

Mielőtt az országos kath. mozgalom, — mely az egyházpolitikától datálódik, megindult volna, ő már jóval előbb belátta, hogy kath. sajtó, egyesületek és szövetkezetek nélkül nem fog semmi eredményt elérni.

Ezelőtt másfél évtizeddel a Sz. László jubileum alkalmából tíz ezer koronás alapítványt tett egyházmegyei nyomdára, — ebből nőtt ki a Sz. László nyomda és a Tiszántúl. A legényegyletnek legnagyobb jóttevője, a Kath. Körnek jóakarója és támogatója lett.

Alapítványai és nagyobb adományai, párját ritkító hagyatékaival együtt *egy millió* koronára mennek; ebben az óriási összegben csekély az, ami az imént említett célokra jutott, de jellemző az ő gondolkodására és a korrallal haladó feltevéseire.

Politikával soha sem foglalkozott, illetőleg abba nem avatkozott, de erős magyar érzelmeit nem rejtette véka alá.

Rendkívül szerette a népet, kiváltképp az iparosokat és földművelőket. Sohasem szégyelte, sőt mindig büszkén emlegette, hogy egyszerű, becsületes, polgári családból származott. A Sz. László gyermek menedékház, (amelyből iparos pályára adják a gyermekeket), az elhagyott iparosok menháza és a legényegylet mindennél ékebben bizonyítják az iparos osztály iránt való bőkezűségét. De hej sokat beszélhetnének róla városunk iparosai is.

Ismeretes az elhunyt főpapról, hogy fiatal pap kora óta nagy előszeretettel volt a földművelés iránt. Falusi plébános korában nem csak kiment kis földjére a szántó-vetők után nézni, hanem néha kedvtelésből saját kezével is szórta a magot a barázdába. A természet iránt való szeretetét megtartotta mindvégig. Szőllejében és kertjében szeretett babrálni. De ezt a szeretetét kiárasztotta a földműves népre is.

Hatvan esztendővel ezelőtt, mint falusi plébános takarékmagtárt létesített, annak fentartására alapítványt tett; nagyréposti uradalmának földjeit pedig parcelláinkint adta ki a kis gazdáknak.

Az egyházmegyének újabbkori történetét senki úgy nem ismerte, mint ő; a hagyományok ápolására senki annyit nem áldozott, mint ő. Nagy jóttevőjének s az egyházmegye egyik legnagyobb püspökének Szaniszló Ferencnek egymaga emelt szobrot, most készült Pázmánynak is szobrot emelni Váradon.

Az isteni Gondviselés hosszú életet adott neki, megengedte érnie nemcsak arany, hanem gyémánt miséjét is, papságra Nestora volt az egyházmegyének s ezt a hosszú életet szellemi és testi erőnek olyan frissességében érte meg, hogy még a múlt csütörtökön is ő vezette a szentszék tanácskozásait; — óriási áldozatokat hozott a magyar kultúra és a jótékonyaság oltárára: — mérhetetlenül

nagy szolgálatokat tett az egyházmegyének fiatalabb korában, mint irodaigazgató és oldalkanonok, később, mint káptalani és püspöki helynök; — gyönyörű szép élete nagy áldás volt az emberiségre — — áldjuk is az Istent, hogy nekünk adta és bár fáj a lelkünk, nem zúgolódkunk, hogy elvette, csak amikor a megboldogult lelkeüdvéért imádkozunk, azért könyörgünk, hogy legyen alkotásain áldás, legyen áldott emléke hathatós példa követésére.

Dr V. Gy.

Vinkler püspök halála.

Tegnap, hétfőn délután 5 óra felé gyorsan terjedt el a hír a városban, hogy az áldott lelkű püspök megtért teremtőjéhez.

Még nem volt 5 óra, mikor a városház tornyára felhúzták a gyászlobogót, mire egymást érték a kérdezősködések, hogy ki hunyt el.

Altalános, igaz részvétet keltett a gyász, mert aligha van e városnak lakója, aki mély hálával és tisztelettel ne viseltetett volna a kiváló jeles főpap iránt, aki áldásos tevékenységével, apostoli életével annyi tenger könnyét törölte le a szenvedőknek, szűkölködőknek és árváknak.

A gyászbeszéd annál váratlanabban érte a város közönségét, mert nem tudott az agg főpap betegségéről. Tényleg alig pár napig volt beteg a most már boldog emlékü püspök.

Az elmúlt hét csütörtökén még teljes egészségben, a betegség minden nyoma nélkül elnökölt a szentszéki ülésben, friss testi és szellemi rugékonysággal. Ki hitte volna, hogy ezuttal utolsó alkalomból vezeti a tárgyalást. Az nap este felé a szelesidőben körülbelül egy óráig kint ült a kertben s ekkor meghült.

Már pénteken rosszulról panaszkodott s szombaton nem kelhetett fel. Dr Mayer László háziorvosa megvizsgálta s hörghurutot állapított meg.

Vasárnap állapota súlyossá vált; rendetlen szivverése aggasztó mérvben fokozódott s orvosa nagyon válságosnak találta állapotát.

Tervezték, hogy elhívják hozzá dr Papp Oszkár honvéd törzsorvost Szegedről, aki hosszú ideig kedves orvosa volt. Tegnap, hétfőn reggel azonban dr Mayer László orvos némi javulást konstatait. A főpap tegnap tényleg némileg jobban is volt, délben evett is.

Ez azonban már csak az élet utolsó fellobbanása volt.

Délután 4 óra tájban már látszott, hogy az utolsó perceket éli. Átsietett hozzá dr Kárácsy János kanonok s feloldozta és feltételelesen az utolsó kenetet is feladta. Pár perc múlva a minden jóért, nemesért dobogó sziv megszűnt. Az Isten szíve szerint való főpap meghalt. A székesegyház nagyharangja jelezte, hogy az áldott ember kiszenvedett.

A halál híre pár perc múlva *Fetsor* Antal felsz. püspök és *Palotay* László pápai praelatus megjelentek a gyászházánál s megtették a szükséges intézkedéseket.

Azonnal táviratban értesítették az egyházmegye mélyszégyen gyászáról a jelenleg Velenében időző dr *Samrecsányi* Pál megyés püspököt.

A halál híre gyorsan elterjedt a városban. A városházára, a kath. kör, valamint az összes katolikus iskolák épületeire kitűzték a gyászlobogókat.

A káptalan tegnap délután a gyászeset bekövetkezése után azonnal ülést tartott, amelyen hivatalosan bejelentették a nagy prépostnak, mint a káptalan fejének halálát.

A temetés.

A temetésről még nem intézkedtek. A káptalan ma, kedden délelőtt tartandó ülésén állapítják meg a temetés idejét. Valószínűleg hólnap, szerdán délelőtt lesz a temetés, a lehető legegyszerűbb módon.

Ezt az elhunyt apostoli lelkű főpap maga kívánta így.

Többször hangoztatta, s valószínűleg végrendeletében is meghagyta, hogy temetése rendkívül egyszerű legyen, a régi szokásnak megfelelő. A koszorúk özőnét nem szeretette soha mert üres fényűzésnek tartotta, amelynek árát jótékony célra jobban lehet fordítani. Éppen így nem volt barátja a sirboltba temetésnek. Környezetének paptársainak nem egyszer mondta, hogy ha meghal, ne tegyék kriptába, mert az anyaföldben akar nyugodni. Ki is jelölte, hogy majdan oda temessék, az olasz temető főkapujától jobbra a kőfal mellé, ahol a papnövelde bekerített sírhelye van, a boldogságos Szűz szobrával.

Amíg azonban minden fényűzést megtiltott, egy kívánságához ragaszkodott csupán, hogy katonazenével kísérik ki útolsó útjára. Meghatóan szerény kívánság egy ilyen élet után.

Nagyvárad városának egyetlen *diszpolgára* hunyt el a jótékony főpapban. A temetésen a városi tisztikar és a törvényhatóság testületileg vesz részt s a koporsóra koszorút helyez a város.

Valószínűleg *Nagybánya* város is, amelynek szülöttje és diszpolgára volt az elhunyt küldöttségileg képviselteti magát a temetésen.

Jótékonyága.

A minden tekintetben kiváló főpap a legnagyobb volt a jótékonyág gyakorlásában. Róla igazán el lehet mondani, miszerint nem ment le soha a nap, hogy jótékonyágot ne gyakorolt volna. Utolsó ténykedése is a jótétemény cselekedete volt. Halála előtti napon, vasárnap küldte el rokonát *Sürger* Bertalan takarékpénztári tisztviselőt 20000 koronával *Nagybányára*, hogy szülőházát zárdaiskola céljaira megvásárolja.

Kedves eszméje volt, hogy *Nagyváradon* felállíttassa a magyar Cicero: Pázmány Péter szobrát. *Tóth* István jónévű szobrász már mintázza a nagy Pázmány alakját.

Szívből fakadó meleg szeretettel foglalkozott a szegény nép bajjaival s ahol lehetett, áldozatot nem kimélve segített a nyomorukon.

Mikor *Geiszt* Gyula halála után a görbeidi és kisürögdi nagypréposti birtokon bérlete letelt, nem zárkózott el az újabb kor követelményei elől, hanem a szegény földnélküli

népre gondolt. Új gazdasági rendszert hozott be; fel s a birtokokat parcellázva szegény parasztembereknek adta bérbe.

A nép szeretete vezérelte, mikor *Érindszent* takarékmagtárt alapított s erre alapítványt tett.

A jótékonyágban kifogyhatatlan volt. Csak az olyan alapítványok és adományok összege nagyobb egy félmilliónál, amelyekről nyiltan tudnak, pedig óriási összegre rugna az is, amit csak ő tudott.

Templomok, iskolák, árva- és szegényházak alapítása, építése, segélyezésében páratlan bőkezűséget gyakorolt, amíg ő puritán egyszerűséggel osztotta be életét.

Nagyváradon több mint 100,000 koronát adott a koldusápoló intézet és *Szent László* figyermek menhely felépítésére; ezeket adott az elaggott iparosok menházára. Minden alkalommal nagyobb összeget juttatott a városi szegényeknek. Alapítványai között szerepel a katolikus egyetemre adott 14000 korona.

Gyémántmiséje alkalmából hat különböző célra 100,000 koronát adományozott. A múlt évben ismét 100 000 koronás alapítványt tett.

Számszerint 600,000 koronánál nagyobb összeg mutatható ki az általa tett alapítványokból, melyekhez még igen nagy összeg fog járulni teljesen kulturális és jótékony célokra tett hagyatékából.

Pályafutása.

Vinkler József püspök köztisztviselőben állott iparoscsaládból származott. *Nagybányán* született 1821. február 17-én. Iskoláit szülőföldjén és *Nagyváradon* végezte s szelid lelkének hajlamát követte, a papi pályára lépett. *Lajcsák* püspök vette fel a kitűnő bizonyítványokkal bíró ifjút a papnövelde közé. Mikor a teológiát a budapesti egyetemen elvégezte, még nem szentelheték fel, kora miatt, hanem mint végzett theologust az egyházmegyei hivatalba iktatónak alkalmazták. Lelkének vágya, szívének óhaja 1844. április 6-án teljesült, mikor *Bémer* püspök áldozárrá szentelte fel. Igen rövid ideig káplánkodott, de még felszentelése évében püspöki titkár és szentszéki jegyző lett. 1845-ben *Érindszenti* plébánossá nevezetett ki, s fiatal kora dacára valóságos jötevője és atya lett hiveinek. Őt év múlva, 1850-ben újból az egyházmegyei hivatalba került mint püspöki titkár és levéltáros; *Szaniszló* püspök mellé, akinek igen kedvelt papja és meghitt embere volt.

Egy év múlva a püspök bizalma irodavezetővé emelte s ezen állásában az egyházmegye minden ügye az ő kezén fordult meg. 1858-ban *Pece-Szöllősre* plébánossá nevezetett ki, de ezen állását nem foglalta el, mivel az egyházmegye ügyeinél nélkülözhetlen volt, hanem az egyházmegyei irodából igazgatta a plébániát. 1861-ben *Szaniszló* püspök kanonokká nevezette ki, de még sokáig megmaradt az egyházmegyei iroda élén, 1866-ban c. lipói prépost s 1876-ban székesegyházi főesperessé nevezetett ki. 1877-ben örkanonok, 1879-ben éneklőkanonokká lépett elő, míg 1890-ben a királyi kegy sardicai választott püspökké nevezte ki. 1894-ben tartotta aranymiséjét. 1899-ben b. e. *Nogáll* halála után nagyprépost és püspöki helynök lett. 1900-ban *Nagyvárad* városa és *Nagybánya* diszpolgárul választotta. 1901-ben királyi őfelsége elévülhetlen érdemei elismerésül a vaskoronarenddel tüntette ki. Végül 1902-ben a széktüresedés alatt, mint káptalani helynök kormányozta az egyházmegyét.

Egy ilyen élet elmúlását gyászoljuk könnyelt szemekkel és sajtó szívvel. Eletevel feledtetlenül tevéte nevét; legyen emléke áldott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 22.

Elnök: *Justh* Gyula.

Okolicsányi László: A hazafias szellemben való tanítás fogalmát precízebben kellene meghatározni.

Ezért töltsd ajánl a szakaszhoz, mely szerint a »magyar szellemhez való ragaszkodás« kifejezés után vételessék be a szakaszba »a magyar nemzethez való tartozás tudatának odairása is.« Másik módosításában azt kéri, hogy az összes iskolák felirata magyar nyelvű legyen. (Helyeslés.)

Pop Cs. István: Nem fogadja el *Okolicsányi* módosítását.

Nagy Sándor: Módosításában azt kívánja, hogy a javaslat intézkedésének a tanító vagy az iskolaszék feje által való meg nem tartása kihágásnak minősíthessék és kihágási büntető-törvénykönyv szerint büntettesék. (Zajos helyeslés.)

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter: *Csernoch* János és *Okolicsányi* módosításához hozzájárul az iskola magyar nyelvű felirását is elfogadja, de ezt az anyanyelvű feliratot kívül amelelt kell alkalmazni. A cimer és a zászló mindig magyar lesz. *Zakariás* egyik módosítását elfogadja, de nem teszi magáévá azt, mely arról szól, hogy a szakasz rendelkezésének be nem tartása büntetőjogi uton legyen üldözhető. Ellenben *Nagy* Sándor módosítását elfogadja (Ugy van).

Vertán Endre előadó felszólalása után a Ház a szakaszt *Okolicsányi*, *Zakariás* és *Nagy* Jenő módosításával elfogadja. *Goldis* indítványait a Ház mellőzi *Csernoch* János módosítását visszavonja.

18-ik szakasz.

Bozóky Árpád: Nem fogadja el a 18-ik szakaszt nem szabad a nemzetiségi kérdést tovább gavallérosan kérelni. A saját tapasztalásból tudja, hogy a 3 millió oláh nép akarata nem fedi a 2500 főnyi oláh intelligenciát. Ellenindítványt nyújt be, mely szerint minden felekezeti és községi iskolába magyarul kell tanítani (Zajos helyeslés. Felkiáltások. Elfogadjuk! Elfogadjuk!)

Vlád Aurél: *Bozóky* módosítási indítványa ellen szól.

Nagy György: A 18-ik § törlését indítványozza. Ő maga szándékozott módosítását nem nyújtja be, de mert az övénel a *Bozókyé* sokkal radikálisabb, ezt elfogadja. (Zajos helyeslés és taps.)

Elnök: az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök: Az ülést újból megnyitja.

Goldis László: A *Vlád* Aurél törlési módosítását fogadja el és több módosítást nyújt be. *Okolicsányi* László, *Damján* Vazul, *Nagy* Ferenc felszólalásai után a vitát holnapra halasztották.

Az ülés végén egyszerű szavazással elfogadta a Ház *Sághy* indítványát az ülések egy órával való meghosszabbítása tárgyában.

Az ülés vége 2 órakor.

A kiegyezés. Beck báró osztrák miniszterelnöknek az a legutóbbi nyilatkozata, hogy a két állam érdeke bizonyos dolgokban a gazdasági közösség fenntartása és állandósítása, nyugtalanságot és aggodalmat keltett a Házban. A képviselők közül többen a folyosón tárgyalták a nyilatkozatot és hangsúlyozták, hogy még ma este a párt értekezletén felvilágosítást kérnek *Kossuth*tól. Viszont hallatszottak hangok ez ellen, mert káros dolognak tartják kormánynyilatkozatok kicsikarását a kiegye-

zési tárgyalások alatt, és különösen az osztrák képviseléválasztások előtt. Ilyesmi csak akadályokat gördíthet a békés megegyezés elé. A pártértekezleten nem is történt kérdés e dologban. — A kiegyezés kérdése Andrásy is érdekelte A belügyminiszter ma délben a képviselőházban felkereste Wekerlét hír szerint azért, hogy felvilágosítást kérjen a kiegyezés tárgyában legutóbb elhangzott kornyilatkozatok felől. Andrásy hosszasan tárgyalta e dologban Wekerlét.

A vasutasok fizetésrendezése. Fővárosi tudósítónk jelenti: Viharos jelenetekben bővelkedő gyűlése volt tegnap a Vasutasok Országos Szövetsége központi vezetőségének. Az izgatott jeleneteket Lengyel Zoltán országgyűlési képviselő, a Szövetség ügyésze provokálta, akinek ügyészi működését s különösen egy balesetsújtotta vasutással szemben való eljárását kritika tárgyává tették. A gyűlés kiemelkedő momentuma az a nagyszabású beszéd volt, melyben Batthyány Tivadar gróf, a szövetség elnöke, többek közt a vasutasok készülő fizetésrendezéséről is nyilatkozott. — Batthyány mindenképp hangsúlyozta, hogy az a nyilatkozat, amelyet a Máv. alkalmazottainak fizetésrendezéséről tesz, a sajátja, arra a kormánynak semmi néven nevezendő ingerenciája nem volt. Majd így folytatta:

— A fizetésrendezés sokkal jobb lesz, mint amire az ellenzék az 1904-es vasutassztrájk alkalmával vállalkozott. A kormány megígérte, hogy a fizetésrendezést a tél folyamán végrehajtja. A hogyan vannak késések a vasutaknál is, éppen úgy késhetik a kormány is munkájában. A vasutasok sem felelősek a késésért, a kormány sem. Ha az elnök erőltette volna a dolgot, esetleg már március 21-re meglett volna a fizetésrendezés, de annak a vasutasok adták volna meg az árát. Legyenek még néhány hélig türelemmel a vasutasok s ne kívánják, hogy ő (Batthyány) elhamarkodja a dolgot olyan kérdésben, amely az egész vasutas társadalomra kihat.

Az ügyvédi kamara közgyűlése.

Régen volt olyan élénk és izgalmas közgyűlése a nagyváradi ügyvédi kamarának, mint vasárnap Régi panaszok, új sérelmek egyszerre találtak utat a haragos beszédekben s a jogos panaszok során személyeket is megneveztek, érteni lehet az ügyvédség mai nehéz helyzetét.

Azonban éppen mert ez a helyzet oly nehéz és mert ennek oka legnagyobb részben az ügyvédi pálya túlszűkítésében rejlik, ez a kép legyen tanulság a következő nemzedéknek. A társadalom egészséges gondolkodása lenne szükséges ahhoz, hogy az ügyvédi panaszok megszűnjenek. Ne tolongjon a fiatalság arra a pályára, mely a leghosszabb előkészület után a legkevesebb reményt adja a boldogulásra. Ne neveljék a szülők gyermekeiket arra a pályára, ahol a tultermelés prole-tárokat szül.

A közgyűlés a városháza tanácstermében folyt le. Jelen voltak:

Hlatky Endre, dr Berkovits Ferenc, dr Schwiger Ede, Ficzek Lajos, Radl Ödön, Kováts Béla, dr Barta Dezső, dr Váradi Ödön, dr Krüger Aladár, dr Krüger Jenő, dr Adorján Emil, Szacsavay Akos, dr Sonnenfeld Zsigmond, dr Weimann Jenő, dr

Ardeán Jusztin, dr Poynár Szevér, dr Dénes Sándor, dr Lánczi József, dr Dukasz István, Schütz Albert, dr Kabos Béla, dr Mihelyi Adolf, dr Géher Lambert, dr Kripka Henrik, dr Puskás Béla, dr Márkus László, dr Medvigy Gábor, dr Papp Károly, dr Waldmann Márk, dr Perczel Adolf, dr Adorján Ármin, dr Békefi Gyula, dr Thury László, dr Radó Ignác, dr Thury Kálmán, dr Fássy Lajos, dr Várnai Ferenc, dr Fleischer Lajos.

Hlatky Endre elnök üdvözölte a szép számmal megjelent tagokat s felkérte dr Schweiger Ede titkárt a kamara évi jelentésének felolvasására. Az évi jelentés a maga nyugodt, méltóságos hangjával, a modern viszonyok alapos ismeretével és részletes gondossával általános tetszést keltett. Főbb tárgyai a következők voltak:

Az évi jelentés.

Az igazságszolgáltatás menetére vonatkozólag kiemeli a jelentés, hogy a törvényszék területén a bírók lelkiismeretesen, szorgalommal dolgoznak, különösen a telekkönyvi ügyvitel gyorsasága és pontossága kiváló. A bírói határozatok kiadmányozása kifogástalan alakban és gyorsasággal történnek. Kifogásolandó, hogy az ügyvédek az ingyen védelmekkel tulterhelhetnek. Nagy sérelem a tömeges tárgyalások forszírozása, a mire vonatkozólag praktikus indítványokat tesz a jelentés. A munkadíjakat a felsőbb hatóságok oly szűken állapítják meg, mintha az ügyvédi munkát értékelni képtelenek lennének. A zálogjogok törlesztését a bíróságok nem közlik a pénzügyi hatóságokkal, a mi a felekre érzékeny anyagi kárral jár. A nagyváradi táblánál a bírói állások szaporítása feltétlenül szükséges.

Kiemeli a kamara, hogy az ügyvédi állás az ügyvédek aránytalan szaporodása mellett egyre nehezebb anyagi helyzetbe kerül. Gyógyszerűt a numerus clausust a jelentés nem ajánlja, hanem más szigorító javaslatokat tesz, név szerint a doktorátus utáni gyakorlat meghosszabbítását. Sajnálatos körülmény, hogy a bírói karba kevés kinevezés történik az ügyvédek közül, a mi pedig a bírói kar feltrissítésére feltétlenül szükséges.

Ohajtandó volna, hogy az ügyvédi rendtartás reformja minél előbb megvalósuljon. E tekintetben a kamara a maga javaslatát annak idején meg fogja tenni. Sürgős lenne a kereskedelmi és váltótörvény revíziója, a polgárkönyv megalkotása, a végrehajtók államosítása és a végrehajtási törvény reformja. Végül statisztikai adatokkal számol be a jelentés.

Vita a jelentés körül.

Az évi jelentéshez sokan, többé-kevésbé érdekes észrevételeket csatoltak.

Hlatky Endre első sorban elismerésének adózott a minden tekintetben gondos és kiváló jelentésért szerkesztőjének, Schweiger Edének. A maga részéről is sürgős szükségesnek tartja, hogy az ügyvédi kar helyzete alaposan javíttassék.

Dr Rosenthal Mór a sérelmek egész sorával állott elő. Konkrét esetként kiemeli, hogy a nagyváradi városi járásbírósnál egy 9 órára kitűzött ügyben este 8 órakor tartotta meg a tárgyalást Kérchy bíró. A törvényszék egyes bírói legsilányabbul állapítják meg a költségeket azokban a nagy perekben, a melyek nagy tanulmányt igényelnek. Hasonlóan méltánytalanul szállítják le a tömeg gondnokok költségeit. A telekkönyvileg bekebelezett adósságok törlesztéséről a pénzügyigazgatóságokat nem értesítik s ily jogtalanul hajtának be tőkekamatadókat.

Kifogásolja, hogy a járásbírósnál délelőtt 9—10-ig van értesítési idő; e helyett célszerűbb lenne 9—11-ig. Még hátrányosabb az, hogy a megyei árvaszéknel 11—1-ig értesítenek; ezt is 9—11-ig kellene megtartatni. A polg. felebbezési irodában 10 órakor az éppen elfoglalva lévő feleket is kiküldik.

Eddig szokás volt, hogy a telekkönyvi irodában a pénzügyeték megbízottja a bekebelezésekről jegyzeteket készített. Ezt egy teljelentésre az elnök betiltotta, a mi sérelmes. Végül javasolja, hogy a ksmara időnkint kamarai gyűléseket tartson. (Zajos helyeslés).

Sonnenfeld Zsigmond stiláris módosítást ajánl.

Dr Adorján Emil élesen elítéli azt a módot, a melyben egyes kiforratlan judicinum albírók az ügyvédekkel szemben használni bátorognak. A járásbíróknál egyes irodákban kötekedő eljárást tanúsítanak az iratokat megtekintőkkel szemben. A becsületsértési perekben nem arányosak a büntetések. A büntető felebbviteli bíróság is gyárilg dolgozik: sok ügyet tűz ki és a bizonyítás felvételét majdnem sohasem rendeli el. Az ügyvédi létszám csökkentésére azt javasolja, hogy bíró ne lehessen senki ügyvédi képesítés nélkül. Magyarországon nincs bírói lakás. Indítványozza, hogy a kamarai jelentést az elnök küldöttséggel vigye fel és adja át a miniszternek, a ki maga is ügyvéd lévén.

dr Váradi Ödön, dr Barta Dezső, dr Szokoly Tamás, dr Perczel Adolf, dr Fleischer Lajos felszólalása után dr Weimann Jenő kifogásolta, hogy a folyosók nincsenek fűtve s a vádtaács tárgyalásnál a felek és ügyvédek ácsorogni kénytelenek, holott van felhasználható helyiség.

Dr Poynár Szevér az iránt kér intézkedést, hogy az akták a védőnek mindig rendelkezésre bocsátassanak és a védő védcének szabadon beszélhessen. A polgári ügyeket nem nyilvánosan, hanem egy bírák szobáiban referálják, a mi az ellenőrzést lehetetlenné teszi.

Hlatky Endre összegezte a vitát. Kiemelte a hivatalos idők fölötté célszerűtlen beosztását s különösen elítélte a polgári felebbezési irodákban ujabban behozott udvariatlan és az ügyvédek mélyen sértő intézkedéseket. A kamarai értekezletek felől a választmány intézkedni fog. Hangsúlyozandónak tartja a ügyvédi díjak megállapításánál tapasztalt szűkkeblőséget. Annál igazságtalanabb ez az eljárás, mert ma az élet drágulása mindenkire nagyobb terhet ró s akkor a bírók éppen a rendkívüli nehéz munkát végző ügyvédekkel szemben jár el a legnagyobb méltánytalansággal. A statisztikára való dolgozás nemcsak Nagyváradon, de az ország minden bíróságánál általános divat.

A közgyűlés a beadott egyes indítványokat részint az évi jelentésbe vette be, részint panaszként fogja közölni az egyes bíróságok vezetőivel. A közgyűlés fél egykor az elnök elttetésével véget ért.

Mit találtak a Sas udvarán!

Szombaton kezdték el a Sas helyén az alapozási munkálatokat. Délután figyelmeztetést kaptam, hogy a Sas udvarán, *szűz föld között, sirüregre találtak*. Nem lepet meg, mert a *vilanytelepen, a főreáliskola, a Széchenyi-tér környékén, halmoz állapotban* vannak embercsontok.

Délután hat órakor, mégis arra menve, a Kossuth-utcai rendőr őrszem figyelmeztetett, hogy föld ásás közben — sirra; és abban *néhány darab csontra* találtak.

Egy pillanat alatt átrepült a gondolatom néhány századon; keresgéltem az évszámok között.

Három méter hosszú, kettő méter széles, a négyszögletű üreg, telestele épülettörmelékkel. Az ujabkori tégladarabok között, — fölött, — egy feltűnően hosszú, baloldali combcsont, nyomban szemembe tünt.

Egyetlen ember sem volt már ott a munkások közül. Beontott boltozat és az üregbe betöltő laltörmelék? Becsuszott falomladék-e a mi ott hever? meg nem kérdezhettem.

Hozzámértem a talált csontot, saját comb és lábszárcsontomhoz. Biz azt, egy tenyérynivel hosszabbnak, a térd izületnél oly kifejtetten bunkósnak találtam, a miőt én emberi csontban még nem látam.

Az én kevés tudásom a tatárjárás idejéről átrepült, Boroszló ostromára. A mig Mátyás királyunk és Kincsi Pál ott voltak elfoglalva: Nagyvárad várát erősen (siker nélkül) ostromolta egy erős török sereg.

Azután átrepült gondolatom a Nyakaró Antal, várnagysága idejére, a mikor református magyarok kezében volt Nagyvárad vára; a mikor a várjavító munkáról jelentették, hogy

sirüregre, és abban koronával királyi pálcával diszitett embercsontokra találtak. — Őt király és két királynő van eltemetve Nagyváradon. Még csak sejteni sem tudjuk, sirjok hol lehet?

Azután: repült a képzelődésem a jövőbe, a mikor a felépített Vigadó-ban, kering a XX. század végi ifjúság, »nem is sejtve, kinek hős pora nyugszik alant.«

Ujra áttért gondolatmenetem ama korra, mikor Nagyvárad püspöke, Szent László királyunk koponyáját Győrbe vitte; majd ama korra, mikor a szétmenekült katolikusok Szent László hamvait kérték, követelték.

Eszembejött Nagyvárad 1712 ben készült térképe (helyesebben, tájképe) mely a váradi várat, a mai Nagypiac területén átvonuló kőfallal jelzi. Melyen oly bővizű Pece; oly alaku hegyek láthatók, a minők nem voltak és nem lehettek soha.

Vasárnap reggel, magamhoz vettem a fel-tűnő hosszú combcsontot. Hossza 48 cm. (Az én csontom 41 cm., pedig nem tartozom az »apró« emberek tömegébe.)

Még délelőtt értesítettem Bunyitay és dr. Karácsonyi történetíró urakat, a kik délután 5 órakor dr. Vucskics Gyula újvárosi plébános társaságában megjelentek a Sas területén.

A kiásott gödör körül 60 cm mélyen kihordott kemény sárga föld van körös körül. Az üreg fala újabbkori téglát mutat a felszinen. Milyen lesz alább? ezt a hétfői ásás mutatja meg. Ez egy sor téglából épült falat, Körözs kavicsokból épített, beton fal övezi. Az alapozásnál bőven látható, a zsemlye nagyságu kavics példányokat mutató, régi beton anyag. Bunyitai kanonok ur kijelentése szerint ez határozottan a régi kor építészetének maradványa.

Találtunk e mélységben ugyan ily kövekből készült falazatot, a melynek iránya a Kapucinus zárda felé vonul.

Dr. Karácsonyi kanonok ur kijelentése szerint, — ha e kőfal, csakugyan a kapucinus zárda irányában vonul, akkor elvitázhatatlan, hogy ez a kőfal volt a váradi vár külső fala.

Ott volt a szemlélél, az egyik tulajdonos: Kurlender ur, ki ígéretet tett, hogy hétfőn ki-méletesen fogják a romok eltakarítását végezni és a feltárt falakat elbontani.

Most, amikor arról van szó, hogy Szent László sirját, Magyarország egyik történetudósa, újra keresztetni szándékozik, bár erről sem a helybeli Káptalan, sem a katonai parancsnokság nem tud) nem az a kérdés, van-e alapja a feltevésnek.

Nem az a fő, megtaláljuk-e a nagy király sirját, hanem az, hogy nem szabad elhagyni egy hajszálát sem, mely a mult idők fényéhez közelebb vezet.

Lehet, hogy ma »mindenki tudja, mit találtunk« a Sas területén. Husz év mulva jöhet szóba ez a kérdés. Akkor méltán dobálhatják reánk a kárhoztatás köveit: mit találtunk volna, — ha kutattunk volna.

Már én tegnap azt is hallottam, hogy a talált csont, nem ember, de egy ló combcsontja. Meg azt is hallottam, hogy: izé, mikor is csak egy óriás marhakereskedő nyomtalanul tűnt el a »Sas«-ból, annak a csontja lesz ez stb.

Ha a tulajdonosok és az építést vezető Sztarill építész egy kis figyelemmel járnak el a további okvetlenül szükséges bontásnál, ha megállapítható, hogy meddig terjedt a váradi vár külső fala, már ez magában véve nagy nyereség. Ha pedig a történelem, a bonctani tudomány, a geológia egyesített tudása tiszta tényt állapíthat meg, megővjük az utánunk következő nemzedéket ama vádtól, hogy Szent László királyunk sirja fölé Vigadót épített az új Nagyvárad. És annak pora fölött, kit három évig gyászolt a magyar nemzet, nem szól éj-jel-nappal a düvő-düvő.

Rátkay József.

UJDONSÁGOK.

A kongregáció Takács praelátusról.

A prem. főgimnáziumban alakult Mária Egyesület megragadta az alkalmat, hogy a rend főpapja itt időzök, vasárnap délelőtt tisztelgett Szilágyi Dózsa tanárnök vezetése alatt Takács Menyhért dr. praelátus, mint az Egyesület fővédnöke előtt, ki jelentékeny erkölcsi és anyagi támogatásával mutatta ki ezen a hit és erkölcsi életre oly kiható intézmény iránt való meleg szeretetét. A rend főpapja örömmel fogadta a kongregáció tisztikara által kifejezett hódolatot s válaszában kifejtette, hogy mily jelentőségteljesnek tartja a Mária Egyesület megalakulását. »Nem tartozunk azokhoz — mondá többek közt — akik máról-holnapra éldegélve a jelen apró kényelmeit hajhászzák; ami célunk magasabb.« Fejtette továbbá, hogy a kongreganista nemcsak a gimnáziumi tanulmányvelei folyamán, hanem mindvégig kongreganista. Evvel kapcsolatban utalt az egyetemi élet ezernyi veszélyeire s arra, hogy minő lelki erőre van szüksége a ker. kath. ifjunak, mikor ugyszólván az ár ellen kell usznia s a tudományok »bölcséleti ingatagsága«, az egyház elleneinek folytonos kirohanásaival szemben Istenen kívül egyedül önmagára van utalva, hogy megállja a helyét. — Majd a kongregáció ügyei után kérdezősködött, leereszkedőleg megkérdezte mindegyik tisztviselő nevét s mindegyikhez volt nyájas szava. A jelen voltak a vallásosságról ihletett és gondolatokban gazdag beszédek hatása alatt szívükben a legszebb és kitörölhetetlen emlékek távoztak.

* **Személyi hir.** Siket Traján posta és táviró igazgató Szécs Sándor dr az új posta igazgató-helyettes társaságában, Budapestről, hol hivatalos ügyben időzött, bazaarkezett.

* Csanády altábornagy bucsuzása.

A nagyvárad 17-ik hadosztály parancsnokát, Csanády Arthur altábornagyot, kit legutóbb tudvalevőleg sulyos szembaj támadt meg, mint a Verordnungsblatt legutóbbi száma közli, a király saját kérelmére nyugdíjazta. A nyugalomba vonuló altábornagyot tegnap bucsuztatta el a nagyvárad helyőrség tisztikara. Este 7 és 8 óra között a 37-ik gyalogezred zenekara az altábornagy Pannónia szállóbeli lakása előtt szerezadott adtt. A zenekar az altábornok legkedveltebb zenedarabjait játszotta. Majd 8 órakor a helyőrség tisztikara a Pannónia télikertjében az altábornagy tiszteletére bucsulakomára gyűlt össze, melyen a tisztikar az altábornagnak egy hatalmas virágcsokrot adott át. A lakomán a tisztek családostul vettek részt. A lakomán a tisztek a késő éjjeli órákig maradtak együtt. Csanády altábornagy holnap reggel utazik el Nagyváradról. A vasúthoz kikiséri az egész helyőrségi tisztikar és a 37-ik gyalogezred zenekara. Csanády altábornagy Grácban fog megtelepedni a családjával. Utódja kinevezéseig a hadosztályparancsnokság ügyeinek intézését Cankl Rezső vezérőrnagy veszi át.

* **Esperesi kerületi gyűlés.** A nagyvárad-központi esperesi kerület tavaszi közgyűlése holnapra, április 24-re volt kitűzve, Vinkler püspöknek közbejött halála miatt f. hó 27-én, szombaton reggel 9 órakor tartja kerület közgyűlést.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Ma, kedden, április hó 23-án Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyű-

lést tart, amelyre a polgármester a következő meghívót bocsátotta ki: Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. évi április hó 12-én 101—4456 | 1907. kgy. sz. a. hozott határozata alapján a vízműtelep kibővítése és az ezzel kapcsolatos teendők tárgyalás végett főispán ur ő Méltósága folyó évi április hó 23-ik (kedd) napjának d. u. 3 órájára rendkívüli közgyűlés összehívását rendelte el. Erre a közgyűlésre bizottsági tag urat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1907. évi április hó 20-án. Rimler Károly polgármester.

* **A Kossuth utca csatornázása.** A városi mérnöki hivatal előterjesztést tett a tanácshoz, hogy a város építtesse ki Kossuth Lajos utcán a csatornát, mielőtt a villamos vasut a kitérőket itt kiépítették, mert azután a vasut és a Sas építkezése miatt a csatorna-építés forgalmi akadályt idézne elő. A csatorna 14084 koronába kerülne.

* **Papfalás Mezőkeresztesen.** Mezőkeresztesről írja tudósítónk: Mezőfi Vilmos orsz. gyűl. képviselő az országos munkás szövetség elnöke tegnap délután Mezőkeresztes községben az újjászervezett szociáldemokraták meghívása folytán az előre meghirdetett népgyűlésen szónoklatot tartott; a szociálistáknál szokásos módon hosszasan fejtegette a munkás nép sanyaru helyzetét, majd a mostani kormány és a koalíciós képviselők eljárását bírálta, kikelt ellenük s hangsúlyozta, hogy sem Kossuth, sem Wekerle nem tesznek semmit sem a szegény nép helyzetének javítása tekintetében; később vázolta, hogy a nagy uradalomban és birtokok mind a grófok, bárók, hercegek és papok kezeiben vannak, ezértnem tud a szegény nép boldogulni, — majd midőn szónoklata hevéből elragadtatva a papság ellen izgatásnak betudható kifejezéseket használt, a hatósági biztosként jelen volt Frankó Endre szolgabíró a szót megvonta tőle. A jelen volt mintegy 4—500 hallgató bár zokon vette a szolgabírónak ezen intézkedését, mindazon által mindenféle rendzavarás nélkül széjjel oszlott.

* **Kivándorlás Belényes vidékén.** A kivándorlás járványa, mely a munkabíró erős munkás kezektől fosztja meg országunk közgazdasági életét, jó darabig megkímélte Belényest és vidékét. A közelmúltban azonban hirtelen itt is lábrakapott az amerikai láz és legutóbb is mintegy ötvenen kértek utlevelet Amerikába. A belényesi főszolgabíró élt a gyanupörrel és kutatni kezdett a hirtelen támadt kivándorlási kedv után. A hatóság éber figyelme csakugyan szomorú dolgokat ledezt fel. Mint belényesi tudósítónk jelenti, a belényesi környék népének kivándorlását egy lelketlen brémai kivándorlási cég, az F. Miessler hajózási vállalat indította meg lelkiismeretlen nyereség-hajhász csábítgatásokkal. Ez a hirhadt cég ugyanis Sós Jánosné belényesi lakosnak levelet küldött, melyben tekintélyes tiszteletdíjak kilátásba helyezésével arra biztatja, hogy Belényes és vidékének éltereős, munkabíró fiatalágát birja rá a kivándorlásra. A levélben csábító színekkel van lefestve az amerikai ígéret-földje, kiirva, hogy mennyi ott a munkás napi-bére, mily kényelmes az utazás oda és mily jó dolga és nagy becsülete van ott a munkásnak. A hirhadt cég Argentínába szállította volna a léprement embereket. A hatóság azonban elfogta a csábító levelet és áttette a nagyvárad ügyészséghez a további eljárás végett. Tehát nem annyira a nyomor, mint inkább a lelketlen cimbervásár az oka népünk tömeges kivándorlásának.

* **Köztisztviselőkért.** A köztisztviselők nyugdíjpótló intézete igen üdvös mozgalmat indított. Az intézet a mult évben alakult s célja, hogy a tisztviselők nyugdíját, nyugdíjba vonolásuk alkalmával rendes fizetésükké egé-

sztik ki Az intézet ez ideig csak a fővárosi tisztviselőket vonta bele keretébe, most ezt kiterjeszti az ország minden megyei tisztviselőjére. E mozgalmáról a belügyminiszter tegnap értesítette körrendeletileg a megyéket, hogy az intézet céljáról tudassa a tisztviselőket s azt belépésükkel támogassák

* **Sorozás Belényesben.** Belényesben a hó 18-án vette kezdetét a sorozás és 24-én ér véget. A sorozás igen nagy anyagot fog feldolgozni. A hadkötelesek száma igen nagy, mindennapra állandóan 200 hadkötelest vizsgálnak meg. Az eddigi eredmények nem igen kielégítőek, amennyiben a 200 hadköteles közül 60-70 válik be katonának.

* **A tél rombolása Biharfüreden.** Az elmúlt szigorú tél erős nyomokat hagyott mindenütt; úgy az alföldön, mint nálunk. De a hegységek és havasok között még borzasztóbb pusztítást okozott a hosszú, kegyetlen tél. Biharfüred télen el van zárva a világtól. Őszi-tavaszig csak a vadak és a madarak közelítik meg a remek klimatikus helyet. A mint az idő engedett, most felkeresték a fűrdőt s nagy pusztítást találtak. Április 19-ről írják, hogy a fűrdőtelepet és környékét még mindég 2 méter vastagon borítja a hó. A gör. kath. püspöki rezidencia tetejét a tél vihara a patakba sodorta, az Erzsébet szállót teljesen tönkretette. Ezekon kívül az összes épületek erősen megvannak rongálva; még az ujonnan épült Mária-lak tetejét is benyomta a rengeteg hó sulya.

* **Fogházvizsgálat Margitán.** Dr. Virágh Béla ügyész, dr. Havas Imre és Bonyi Adorján közbejöttével tegnap tartották meg a margitai járásbírói fogházában a felügyelő vizsgálatot. A vizsgálóbizottság a fogházban talált rend és tisztaság valamint a rabok élelmezése felett megelégedését fejezte ki.

* **Meggyilkolt hivatalnok.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Szombaton éjjel előtt Herz Dezső magánhivatalnokot a Rákóczi-ut közvetlen közelében munkáskülső emberek szóváltás nélkül megtámadták és a támadók egyike szíven szurta. Herz Dezső hangtalanul összeesett, azonnal meghalt, a merénylők pedig elfutottak. Rövid idő múlva nem messze a gyilkosság színhelyéről ugyanazok a duhaj, vérszomjas legények leszúrták Heimann Arthur, a Kereskedelmi Bank egyik főtisztviselőjét. Heimann életveszélyes sérüléseivel a Rókus-kórházban ápolják. A gyilkost Varga János husz éves malmunkás személyében kinyomozta és letartóztatta a rendőrség. Varga eleinte tagadott, de aztán beismerte, hogy Herzet ő szurta meg heccből. Heimann leszúrásáról állítólag nem tud és azt sem akarja tudni, hogy kik voltak vele, mert annyira részeg volt, hogy társaira nem emlékszik. A rendőrség tovább nyomoz.

* **Eljegyzés.** Stern Zsigmond fővárosi ékszerész eljegyezte Böszörményi Lipót nagyvárad keréskedő leányát *Ilust.*

* **Uj hidak a Feketekörözsön.** A kereskedelmi miniszter tegnap küldte le a Feketekörözs felfogó csatornán építendő hidak ügyét az alispánhoz. A miniszter a közigazgatási bejárást jóváhagyólag tudomásul vette s elrendelte, hogy a mérnökséggel a szükséges tervezeteket készíttesse el s azt jóváhagyás végett hozzá terjessze fel az alispán.

* **Szerencsétlenség Petrószon.** Vasvári tudósítónk jelenti, hogy a járás területén levő petrósi fausztatónál tegnap nagy szerencsétlenség történt, melynek két emberélet esett áldozatul. Az ottani fausztatónál dolgoztak Dolga Juon és Benkán Juon fausztató munkások. A két munkás eddig színezetlen okok miatt egyszerre belezuhantak a fausztatóba. A

szerencsétlen emberek után közvetlen hatalmas fatuskók kerültek a csuszatóba, melyek teljesen összezúrták a két embert. A vizsgálat megindult annak kiderítésére, hogy terhel-e valakit gondatlanság, vagy pedig a saját vigyázatlanságának lett áldozatává a két ember.

* **A zupások ellen.** Vasárnap számunkban megemlékeztünk a honvédelmi miniszter körrendeletéről, melynek értelmében az igazolványos altisztek a megüresedő kezelő és segédkezelői állások betöltésénél előnyben kell hogy részesüljenek. A körrendelet nagy lehangoltságot és elégtelenséget okozott a megyén, hol a már régen szolgáló embereknek a rendelet valósággal elvágta pályáját. A sérelmes körrendeletre Baranyi András megnyugtatta az elégtelenedő hivatalnokokat azzal, hogy a közgyűlés ki fogja mondani miszerint az igazolványos altisztek csakis a legalsó fokú állásokat nyerhetik el, mivel a többi állás fokozatos előléptetés útján töltetik be. A némileg megnyugtató hivatalnokok mindazon által kérelemmel fognak járulni a belügyminiszterhez, hogy az ő elsőbbségi jogukat a honvédelmi miniszter rendelete ne semmisítsen meg.

* **Uj csendőrőrs.** Kisháza, Feketegyőrös és Görbed községek kérelmére az alispán előterjesztést tett a belügyminiszterhez, hogy a községek közbiztonságának megvédése érdekében mind a három községben külön-külön csendőrőrsöt állítsanak fel. A belügyminiszter tegnap értesítette az alispánt, hogy előterjesztését most mellőznie kell fedezet hiányában, mindazonáltal a községek kérelmét előjegyzésbe fogja venni a jövő évi költségvetésekben.

* **A közkórház első negyedévi forgalma.** Dr. Fráter Imre közkórházi igazgató tegnap tezte meg jelentését az alispánnak a biharmegyei közkórház mult negyedévi forgalmáról. A jelentés szerint az elmúlt három hó alatt 4032 beteg lett felvéve. A betegek közül visszamaradt 2308 és meghalt 100 beteg, a többi gyógyultán távozott. Legtöbben haltak meg március hóban. Ebben a hónapban 40-en haltak meg. A jelentést felterjesztik a belügyminiszterhez.

* **A Püspök-fürdő megnyitása.** Április 21-én új élet költözött a Püspök-fürdőbe. Karnáts János bérlő hetek óta fáradhatatlan buzgalommal, semmi áldozatot nem kímélve, arra törekszik, hogy a fűrdőt jó hirtévhez méltóan adhassa át a nagyközönségnek s azt április hó 21-én megnyitotta. A gyönyörű fekvésű és minden kényelemmel ellátott fűrdőben kitűnő konyhát, jó italokat és legfigyelmesebb kiszolgálást találják a vendégek. A rontói állomáson az érkező vendégek részére kocsik állnak rendelkezésre.

* **A kamarai székház berendezése.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a kamarai székház dísztermében létesítendő butorberendezés, faburkolat és ruhatár összes asztalos munkáira pályázatot hirdet. A munkálatok magokban foglalják: 1. A díszteremben létesítendő ülőhely emelvények, nevezetesen az elnökség részére és két külön mezőben a kamarai tagok részére létesítendő pódium munkálatait. 2. Az elnökség díszemelőnyéhez szükséges asztal munkáit. 3. Az elnökségi támlásszékek, számszerint öt db külön támlásszék és két mezőben létesítendő összesen hatvan ülés munkáit az első sor elé készítendő mellvédézzel. 4. A faburkolás (lambéria) munkáit. 5. Két ujságíró asztal és 4 szék elkészítését. 6. A ruhatárberendezés munkáit. A pályázó iparos köteles a munkák részletrajzait 1:10 léptékben a kamara titkári hivatalához ajánlatával együtt bemutatni. Az elhelyezési rajzokat a pályázóknak a kamara titkári hivatala díjmentesen fogja rendelkezésükre bocsájtani. A kivitel módjait és az alkalmazandó anyagok minőségét illetőleg a városi székház butorozása szolgál irányadóul, megjegyezvén, hogy a butorzat stílusát a díszterem és az épület magyaros motívumai-

hoz kell a pályázónak alkalmaznia. A pályázatban csak nagyvárad polgár vagy Nagyváradon telepes iparos cég vehet részt. A pályázó köteles a terveket és részletes vállalati költségvetést az alkalmazandó anyag és munka részletes és szakszerű körülírásával ellátva folyó évi május hó 4. napjának déli 12 óráig a kamara titkári hivatalához benyújtani. A benyújtandó pályatervek közül a kamara székház-építő bizottsága a legcélszerűbbet szabad választás útján szemeli ki. A kiválasztott pályaterv szerzője, amennyiben ajánlata egyébként reális és méltányos a munkálat végrehajtásával meg fog bízni. Nagyvárad, 1907. évi április hó 22. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Kedd: Déryné ifiasszony.
Szerda: Déryné ifiasszony.
Csütörtök: Az eszményi férj (bemutató).
Péntek: Az eszményi férj.
Szombat: Az eszményi férj.
Vasárnap: Vigőzvegy: (Jubiláris előadás.)

Kolozsváriak Nagyváradon.

Késő utódok hálijának hatatmas fellobbanása volt az az ünnepi előadás, amelyet a kolozsvári társulat vasárnap a Szigligeti-színházban rendezett. A nemzeti erő és öntudat megszilárdulásának jele minden ilyen ünnepély. Megemlékeztünk a multak nagyjairól, az alapvetőkről, akik »ekhós szekérrel járták azokat az utakat, melyeken ma utódaik fűtött vasuti kocsikban robognak tova.« Az emlékezésből lassan ércszobor emelkedik elő, mely többé nemcsak a multba tekint, hanem messze jövő nemzedékek előtt világít, irányít, példája követésére lelkesít.

A mi Szigligetünk évek hosszú sora óta vár szobrára. A nemzeti élet megalapozói sorában, mikor az ő munkája annyi alvó lelket rázott fel a nemzeti lét öntudatára, Szigligeti Ede elől járt; mikor az utókor az érdem elismerésül szobrokat osztogat, akkor bizony kissé elmaradt.

Kolozsvár testvéri szeretettel és a művészi lelkesedés lángjával sietett Nagyvárad segítségére a hála méltó lerovásában. Hiszen Szigligeti Ede a bölcső ehhez a városhoz lüzi ugyan, de lelkét szétszórtotta az egész hazában. Ahol csak oltára van a magyar színművészetnek, annak alapkövei közt ott vannak Szigligeti alkotásai. Minél nemesebb a lélek, annál fogékonyabb a kegyelet, a hála érzései iránt.

Ha Szigligeti emléke első sorban a kolozsvári társulatot hozta ide Nagyváradra, az annak a jele, hogy Kolozsvár színészete egyenesen leszármazója a küzdő elődök idealizmusának, nemes törekvéseinek s egy finomult, ideális gondolkodásu, nemes magyar vérének meg nem tagadó közönség tiszta légkörében, egy kiválóan intelligens igazgató vezetése mellett növekedve, nemes eszmékért, ideálokért lelkesedni mindenkor kész.

A legmelegebb rokonszeny fogadta tehát a kolozsvári társulatot Nagyváradon. Ünnepi díszben volt a színház és a közönség egyaránt. Szaz a fényes estélyi öltözékben megjelenő közönség, azok az igazán nagyra hivatott művészek mind egy színészember emlékének hódoltak, aki valamikor ekhós kocsin járta az országot s családja felháborodásától követve,

még édes apja nevét is letenni kényszerült Szegényebben indult el pályájára, mint az utolsó koldus — és tegnapelőtt gazdagabbnak bizonyult mint a leghatalmasabb király. Mert az övé lett egy nemzet szeretete, hálája, kegyelme.

Az a pálmag, melyet a kolozsváriak tettek Szigligeti Ede emléke elé, méltó volt ugy Szigligetihez, mint Nagyváradhoz és Kolozsvárhoz.

Bevezetésül dr. Janovits Jenő igazgató olvasott fel beszédet «Szigligeti és a magyar színpad» címmel, a melyben volt szó Lutherről, Michela nyelvről, forradalomról, udvarról, szocializmusról, de Szigligeti és a színpad viszonyáról alig. Pár szociáldemokrata frázis, szabadkőműves lével leöntve, a minnek nem a Szigligeti színház pábolyai előtt lett volna helye.

«Hazai» darabban jöttek a kolozsváriak: Bánffy Miklós kolozsmegyei főispán színművével, a Naplegendával. Voltaképp nehéz ennek a színműnek az értékét meghatározni. Kétségtelen, hogy nem közönséges tehetség alkotása s így a Naplegenda a maga szerzőjét feltétlenül előnyös színben tünteti fel, a kinek vannak gondolatai, van színműirő készsége s megfigyelő képessége. Maga a Naplegenda kissé bizan, de igen érdekesen megírt munka. Az őskorban, a barlanglakó emberek közt játszik Ijjas (Hidvégi Ernő), a hatalmas nagy vadász ráunt már idősebb feleségére, Ünőné (Hettyei Aranka) s egy fehérarcu, szőkehajú fiatal leányt szeretett meg, a kit háboruban fogtak el s nevelték kics korától kezdve. A leány, Virágszál (Aczél Ilona), azonban nem szereti; valami ismeretlen, új után vágyódik s azt az ujat meg is találja az erdőben — egy új, fiatal, erőteljes férfi személyében. Ez Nap (Rajnai Gábor), a ki szintén szerelmes lesz a leányba első pillantásra. Nyomon követi s így jut az Ijjas barlangjához. A két férfi közt élet-halál harc támad, a melyben Nap lesz a győztes s miután megölte Ijjast és feldöntötte bálványát, diadalmasan szorítja magához zsákmányát, Virágszál.

Olyan téma ez, amelynél a megírástól és a megjátszás tól függ minden siker, mert vajmi könnyű vele neveltségessé válni. Bánffy nyelvvezete a nehéz feladatot pompásan oldotta meg. A természeti ösztönöket és indulatokat erős vonásokkal tudja festeni. Nincs benne egy felesleges szó, de benne van minden, ami egésszé, hatásossá teszi. Ehhez jött az előadás, amelynél tökéletesebbet kívánni nem lehet. Hettyei Aranka Ünője megkapott a maga zordon tragikumával. Remek organum, pompás előadóképesseg segítette a legszebb sikerhez. Hidvégi Ernő Ijjasa maga volt az erő és a nyereség, úgy, ahogy szerepe kívánta. Ők ketten remekül képviselték a haladott koru férfit, a maga vad akaratával, de hanyatló erejével s az idős nőt, lemondó hangulatával. Velük szemben a fiatal pár még titkos, de annál erősebb vágyakozást Rajnai és Aczél Ilona játszották erős realizmussal, művészileg. Meg kell említenünk a két szolga szerepében Sebestyén Gézát és Parlaghy Lajost. A rendezés, a Kolozsvárról áthozott pompás diszletek mind csak emelték az előadást, melynek végeztével a szereplőket és az igazgatót báberkoszoruk árasztották el s a közönség szünni nem akaró tapsokkal és kihívásokkal fejezte ki a mintaszerű előadás iránt elismerését.

Következett Butti darabja, »Mindent semmiért« címmel. Hipermodern dolog a kőkor-

szakbéli darab után. Egy asszony él-hal a fiáért is, meg a kedveséért is. A kedvese nőül venné, de nem megy hozzá, mert a fia gyűlöli az udvarlóját. Ez a gyűlölet egy alkalommal összetűzésben nyilvánul, a mikor a fiut arcul üti az anyja kedvese. Párba készül. Az asszony kétségbe van esve s végre is úgy talál megoldást, hogy kedvesével szakít, fia pedig ennek fejében lemond a párbajról.

Buttinak ez a műve groteszk, csak színpadi hatásra készült darab, a hol a tulidegesek kinlódása, vívódása, alkalmas a hatásos előadásra, a nem éppen tiszta érzelmek közt felvillanó nemes gondolatok jók az érzékeny szívek megremegtetésére, de távol áll tőle minden nagyobb érték s őresen hagyja a nézők lelkét. A kaméliás bölgy, mint érzélgős mama sem tud már nagyobb érdeklődést kelteni.

Az előadók közül ismét Hettyei Arankát kell kiemelni. Rendkívül intelligens, tehetős színésznőnek látszik, aki drámai előadásnak mindenkor a központja. Művészi erejére jellemző, hogy maszkban, arcjátékban egyforma tökélylyel tudta színrehozni a Naplegenda ősszasszonyát és Butti hipermodern, elegáns, bájos szalonbölgyét.

A férfiak közül Rajnai Gábor modern, léha fiatal embert játszott, megkapó hűséggel. Könnyed léhasága épp oly igaz volt, mint haragos kiütése. A szerelmes férfi Sebestyén Géza volt; komoly, átgondolt, értékes alakítást nyújtott. Aczél Ilona egy ideges, kora érett filozofen kisasszonyt játszott s a második felvonásbeli vallási jelenete kitűnően sikerült is. Ez a szerep még jobban illett tehetségéhez, mint a Virágszál. A kedélyes jóakaró szerepét László Gyula játszotta, szintén szép sikerrel. Kisebb szerepekben Mészáros Alajos, Parlaghy Lajos, H. Sárközi Blanka és Aghi Sándor ügyeskedtek. Ennél a darabnál is megleptek a fegyelmezett összjáték és a pazar, modern diszletek.

Anyagi sikere föltétlenül igen szép lesz a kolozsváriak előadásának, mert hiszen a színház a szóak igazán a »legszorosabb« értelmében zsufozásig megtelt. Az erkölcsi hasznot azonban szintén nem akarjuk egészen átengedni Janovits Jenő érdemes társulatának. Vannak egyes dolgok, mint a pazar diszletek, a melyeket az államsegélylyel erősített Kolozsváriaktól át nem honosíthatunk.

De azt a realiztikus, közvetlen előadó modort, a mely a budapesti Nemzeti Színháznál is uralomra jutott, azt a részletes kidolgozást, a melyet a drámai személyzet szerepeire fordít, azt a modern rendezést és fegyelmezett összjátékot, a melyek a sikert előre biztosítják, kell tanulnia a mi drámai személyzetünknek a kolozsváriaktól, hogy minden előadás úgy sikerüljön kevés próbára is, mint a szombati Lucifer est.

Igy nemcsak Szigligeti szobra fog emelkedni a vasárnapi előadás következtében, hanem a Szigligeti színház, sőt a közönségünk műzlése is.

Általában véve jótékony hatása volt a kolozsváriak látogatásának. Eltekintve a banketten történt izléstelenségtől, a mi különben sem a közönség, legkivált nem a színházbajró és színészethez értő közönség részéről történt, meggyőződhetünk róla, hogy a mi színtársulatunk is megfelel az igényeknek s képes a kolozsváriakkal versenyre kelni nemcsak lelkesedésben, hanem művészi alkotásokban is. Nemes, fenkölt verseny ez, — hiába akarták egyesek megtépni nemes nimbuszát — a mely-

ben nem lehet igazán nyertes egyik fél sem, hanem csak a magyar színművészet.

Dr. Krüger Aladár.

Lakoma a kolozsváriak tisztelőtére.

Egy kis gikszer.

Vasárnap este a fényes előadás után a Pannonia éttermében a kolozsvári színtársulat tisztelőtére társas vacsorát rendeztek. Ott voltak: Glace Antal főispán, dr. Hoványi Géza színtársulat bizottsági elnök, a színtársulat bizottság számos tagja, a kolozsvári színtársulat ittlévő tagjainak nagy része, a kolozsvári, szegedi és helyi sajtó képviselői. A 70—80 személyre terített asztalhoz féltizenkettőkor telepedtek le.

A vacsora igen kedélyes volt. Az első pohárköszöntőt Radó Ignác dr tartotta. A hajdani és a jelen kor kulturájával, művészetével foglalkozik, a kolozsvári színtársulat tagjaira ürti poharát.

Dr. Janovics a színészet munkájáról, vándorlásáról, eredményeiről beszél és Somogyira ürti poharát. Majd a szép művész-tek talajáról szól és ürti a nagyváradit leikes közönséget.

Br. Szentkereszthy a színművészet fejlődésére, dicsőségére ürti poharát.

Glace Antal fölemlíti, hogy Szigligeti emlékünnepén egyik társulat sem mutatott be semmit az ő alkotásaiból. Viáért sem akar ez szemrehányás lenni, hiszen az igazgatók így is nemes munkát végeztek, — a hölgyekre ürti poharát.

Halász Lajos az eszme felszínre hozóját Hoványit és Liptait ürti.

Dr. Adorján megszólaltatta Leandert. Humorosan, szatirikusan, élesen kelt ki a nagyváradit művezetés, a színészet ellen. Akik ismerték humorát, azok mosolyogtak, (de nem helyeselték), de akik nem ismerték őt, azok komolyan vették s megbotránkoztak. Jankovicsra és társulatára ürti poharát.

Hidvéghy a nagyváradit sajtót ürti. Általános figyelem közepett emelkedett szólásra, izgatottan, könnyezve társulatunk kiváló drámai költője Angyal Ilka. Bocsánatot kér, hogy szól, de az itt történeteket nem hagyhatja szó nélkül. A váradit társulat itt maradt tagjai sejtették, hogy inzulusnak lesznek kitéve. Ő nem hitte — és csalódott. Akadt ember, aki kikelt a direktor távollétében — s itt elcsuklott szava.

Glace magyarázza, hogy csupán fértéértés. Adorján nem komolyan mondta. Ugyanezt a beszédet elmondják előzetes megálapodás szerint Kolozsvárt is.

Gáll Gyula mint a nemzeti színház tagja kompetensnek tartja magát foglalkozni a művészettel. Imeri a kolozsvári társulat jeles kvalitásait, de mélyen meghajol a nagyváradit társulat előtt, ahol olyan kiváló erők vannak, a kikkel egyetlen próbával Luciferet fényesen lehetett előadni.

Hoványi Géza meleg hangon mond köszönetet a kolozsvári társulatnak, s éretők ürti poharát.

Miután az idő már éjfél után fél kettőre járt, Kolozsváriak indulni készütek Janovits bucsu poharat embert. Megérezte, hogy Kolozsvárt éppen úgy van minden, mint itt. Báber babérra hullott s a váradit társulat kedves emlékekkel tér haza. Éretők ürti poharát.

A mi színészeink s számosan kikisérték a vendégeket az álmóshoz.

Megjegyzésül csak ennyit. A dr. Adorján humoros szatirája provokálta, felszólalás után a legtöbben igen kellemetlenül érezték magukat. Dr. Adorján levonja magának a konzekvenciát. Csak akkor beszél Leanderesen, a mikor bizalmas ismerősei között van. Nem hisszük, hogy bántani akart volna, de ha mégis — ő a legelső, a ki tettet megbánta.

A mi társulatunk tagjai pedig nyugodtak lehetnek, a közönség szeretetét osztatlanul bírják. Itt lecsukódnak az akták, de ha szükség lesz rá, visszatérünk még erre.

A mi társulatunk sikere Kolozsvárt.

Amilyen lelkes és meleg ünneplésben részesült a kolozsvári társulat nálunk, éppen olyan szeretettel fogadták és ünnepelték a mieinket Kolozsvárt.

A pályaudvarnál *Fekete Nagy Béla* h. polgármester és *Rubos Arpád* színházi főrendező fogadták s üdvözölték az érkezőket, akik kocsira ülve egyenesen a színházhoz siettek. Az egész uton nyitott ablaknál látcsövekkel várták a bevonuló kocsisort. A színháznál éppen akkor volt vége a délutáni előadásnak s a kijövők tömege harsogó éljennel fogadták a mi társulatunkat. Pontban 7-kor kezdődött az előadás. Erről az *»Erdélyi Hírlap«* beszéljen. Térésüke miatt csak kivonatossan.

A színház nézőterén minden hely el volt foglalva. A nézőtér külső képe olyan volt, mint mikor nagy ünnepi est előtt állunk. Csakhamar perdülni kezd az előadás s halad előre, biztosan, gyorsan, kitűnő összjátékban elárulva minden egyes jelenettel, hogy az idegen színpadon, új közönség előtt is épp oly biztosan érzik magukat ezek a derék művész emberek, akár csak otthon.

A közönségnek nyílt színen is sűrűn felhangzó tapsa is egyre fokozza a játék kedvét. Már az első kettős *Lányi Edith* és *Toronyi Gyula* kettősét megújazzák. Percekig tartó tapssal fogadták, Kolozsvár egykori kedvencét, *Károlyi Leonát*, ki egyike a legpajzánabb, legjobb és legszebb Vig özvegyeknek. Gyönyörűen énekelt, szépen táncolt, gondosan, művészettel játszott, úgy hogy mindvégig érdemessé tette magát a közönség elismerő tapsaira. Feltűnően intelligens, értelmes művész ember *Palásthy Sándor*, ki egy csapásra meghódította a kolozsvári közönséget. Általában az egész előadásról az a benyomásunk, hogy a nagyvárad szintársulat énekes ensemblesje a legkényesebb igényeket is kielégíti s hogy kolozsvári vendégszereplése megérdemelt sikerral járt.

Ugy a város, mint a közönség elárasztotta a társulatot virágokkal, koszorúkkal. Előadás után társas összejövetel volt a New-York külön éttermében.

Megjegyezzük, hogy az összes színésznőink virággal tértek haza. Somogyi három gyönyörű koszorút kapott a lelkes ünnepeltetés közepett: a várostól, a közönségtől és Janovicstól.

Csöppség. Fényes Samunak legkitűnőbb alkotását, a színházi reportoir egyik legbájosabb darabját elevenítették föl tegnap este.

A címszerepet a mi csöppségünk *Hevesi Gusztó* játszta, közvetlenül megkapóan. Mennél többször lép föl, annál több jeles kvalitását ismerjük meg. Ilyen kitűnően még egyszer sem láttuk játszani. Kibontakozik előttünk lassacskán egész egyénisége. Hangszínezése, arcjátéka, heves kitérései, majd visszafojtott érzelmeinek panaszos hangjai a kis tehér leányt hünen rajzolják meg. Csupán a harmadik fölvonás végén zökkent ki egy kissé a legaprólékosabb nünánszokban is szépen kidolgozott szerepéből.

A többi szereplők közül *Tóth Elek*et, *T. Pogány Jankát*, *Simon Mariskát* és *Fehért* kell kiemelnünk. A darab vége felé csupán a sugó erőlködött jobban a kelletténél.

—dy.

TANÜGY.

Tanképesítő vizsgálat.

A nagyvárad kir. r. kath. tanítóképzőben az 1906-7. tanévre tartandó képesítő vizsgálatra jelentkezők születési, tanulmányi, erkölcsi, szolgálati és tisztviselői bizonyítvánnyal fűlszerelt kérvényeiket az igazgatóságához 1907. évi május 15-ig nyújtásuk be. Jelentkezhetnek: a) tanítójelöltek; b) akik az egyházmegyei lőhátságtól engedélyt nyertek.

A képesítő vizsgálatnak ideje: 1907. május

27., 28. írásbeli; 1907. évi május 31-én és következő napjain szóbeli. Azok számára, kik erre engedélyt nyertek 1907. évi május 23-án írásbeli, május 24-én szóbeli osztályvizsgálatot tartunk.

Vizsgálati díjak: a) intézeti növendékeknek 20 korona; b) idegenekneknek 40 korona; c) oklevél illeték 2 korona, e díjak előre fizetendők.

Nagyvárad, 1907. április 18.

Az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

A koronázás jubileuma.

Budapest, április 22. Most júniusban lesz a király megkoronázásának 40 éves évfordulója. A Magyar Hírlap értesülése szerint ez emléknapot a király Magyarországon fogja tölteni minden különös ünneplés nélkül. Ez alkalomból azonban a király egész sereg kitüntetéssel fogja meglepni Magyarországot. Köztük lesznek a titkos tanácsosi kinevezések azok számára, kiket ez a kitüntetés hivatalos méltóságuknál fogva megillet.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, április 22. A képviselőház függetlenségi pártja ma este 6 órakor Kossuth Ferenc, majd utóbb Barabás Béla elnöklésével értekezletet tartott. Az értekezleten *Nagy György* bejelentette, hogy a Supta című román lap ellen büntető eljárást indított, mert azt állította róla, hogy egy ülésen a karzaton volt román hölgyeket megsértette. Bejelenti továbbá, hogy a budapesti tudomány egyetem román tanszékén elkövetett visszaélések tárgyában a legközelebb interpellálni fog.

Horváth Gyula a honvédelmi minisztert interpellálja a póttartalékosoknak engedélyezett kártérítés elkésett utólványozásáért.

Sümei Vilmos a kisiparosok érdekében kérdést intéz a kereskedelmi miniszterhez az ipartörvény revíziója tárgyában.

Kossuth Ferenc kijelenti, hogy a revízió küszöbön áll. A törvényjavaslat tervezete már elkészült és a legközelebb beterjeszti.

Végre *Ugron Gábor* indítványára tárgyalták a Házban tárgyalás alatt levő tanítói javaslat még hátralévő szakaszait, melyeket az értekezlet *Tóth János* államtitkár részletes és élénk helyeslésekkel kísért szakszerű felvilágosításai után elfogadott.

Kossuth állapota.

Budapest, április 22. Kossuth Ferenc miniszter állapotában teljes javulás állott be, úgy hogy már-már megjelenhetett a miniszteriumban. A miniszter ma délután hat órakor már elnökölt is a függetlenségi párt szokásos heti értekezletén.

Udvari ebéd Prágában.

Prága, április 22. Tegnap este 6 órakor udvari ebéd volt.

Aehrenthal Prágában.

Prága, április 22. Aehrenthal külügyminiszter tegnap este ideérkezett. Skrbenski báró biboros hercegérsek ma reggel ő felsége jelenlétében misét mondott a Hoasin templomban. A kedve-

zőtlen idő miatt elhalasztották a katonai diszszemlést, e hó 23. d. e. 10-kor fogják megtartani.

Az olasz és spanyol király találkozása.

London, április 22. A Daily Expressnek jelentik Rómából: Vikter Emánuel olasz király meg fogja látogatni Alfonz királyt Kartagenában és Alfonz király ezt a látogatást vissza fogja adni Spezziában.

A békési főispán lemondása.

Budapest, április 22. Fábry Sándort, Békésvármegye főispánját megválasztották az arad—csanádi vasutak elnökigazgatójává. Fábry így otthagyja főispáni állását. Ertesülésünk szerint már át is adta a belügyminiszternek lemondását, utódjául Justh János képviselőt, vagy Fábry Károly képviselőt, a távozó főispán öcsét emlegetik.

Szerbia megrendelése Magyarországon.

Belgrád, április 22. A hadügyminiszteriumban holnap döntenek 30,000 gyalogsági és 10,000 lovassági és 40 millió töltés szállítása dolgában. A puskára a steieri fegyvergyár és a töltésre Weisz Manfréd budapesti gyáros pályázott. Jól értesült forrás szerint ezek ketten fogják a szállítást megkapni.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, április 22.

Buza április	— — —	13.15	—	13.35
Rozs április	— — —	13.50	—	13.30
Tengeri május 1907	— — —	10.80	—	11.05
Repeze aug.-ra	— — —	27.80	—	28.24
Zab apr.-ra	— — —	15.20	—	16.10

Értéktözsde.

Budapest, április 22.

Oszták hitelrészvény	— — —	678	—
Magyar hitelrészvény	— — —	796	—
Leszámitoló bank	— — —	506	—
Rimamurányi	— — —	525	—
Oszták-m. állam vasutirészvény	— — —	670	—
Közuti vasut	— — —	594	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 április 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	11.21
Magyar koronajárdék 4%	— — —	99
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	83
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96
Magyar gyermek sorsjegy-kölcsön	— — —	200
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	150
Oszták járdék ezüstben	— — —	99.50
Oszták járdék papirban	— — —	100
Oszták korona járdék	— — —	117
Oszták járdék aranyban	— — —	99
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	155
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	17.65
Városi villamosvasut	— — —	833
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	680.50
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	683.25

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKIOS GYULA.

**Bazár-vendéglő
o megnyitás! o**

Hetenként háromszor katonazene.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a volt Szauer és Dolgos néven vezetett Bazár-éttermet át vettem és azt **e hó 20-án megnyitottam.** Jó magyar konyháról, kitűnő hegyi borokról, valamint mindig frissen csapolt kőbányai sörökről gondoskodtam. Miért is a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel
Szauer Kálmánné.

Hetenként háromszor katonazene.

**10 drb. legkedveltebb
sorsjegy**

Évente 7 huzás 350.000 korona nyereménnyel. A huzás közeleg, miért is kérjük az első részletet postautalványon mielőbb címünkre beküldeni.

Budapesti Polgári Takarékpénztár
— Budapest, Kerepesi ut 40. —

**Dr. Rác Ódön
Sanatoriuma és
vizgyógyintézete
(ezelőtt Politzer-f le)**

Nagyvárad, Szilágyi-Dezsa-utca, 7. szám.
Telefon 693.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével) Vizgyógyászati, villanygyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpefnyó. Asványfürdők, forró légtelítés, gőz szekrény, pöstyéni izapkúra. Inhalációk. Vibrációs masszázs, Soványító és lázó kúra.

Javaslat idegesség, kimerültség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, idegcsúznál kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet. Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3 5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr Rác Ódön,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

HIRDETESEK

jutányos árban
felvételnek a

„TISZÁNTÚL”
kiadóhivatalában.

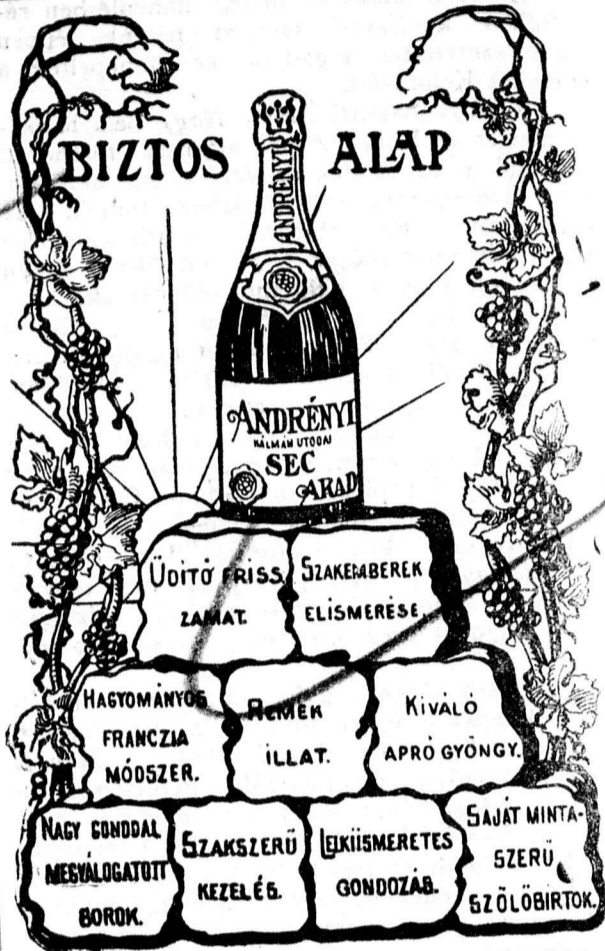
Uj üzlet! Uj üzlet!

**Lukács Nándor
butor-raktára**

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő, üres szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerint. Vas, réz és hajlított fa-butorok rendkívül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

Egy teljesen felszerelt

kisebbszerű könyvnyomda, mely áll: 2 regálisból, 2 nagy antika szekrény, 1 nagy anyagszekrény, 22 kis szekrény, és 13 berakó kis szekrény 35 különféle betűkből, stégek, térzők, quadrátok és 1 kis szekrény tele rézléniakkal 350 forintért eladó.

A nyomda jelenleg üzemben kívül van, üzembe hozatalához csak 1 amerikai gyorsajtó szükséges. **Bővebbet a kiadóhivatalban.**

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és úri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.